

Datum
2020-12-21
Vår referens
Jenny Hägerklint
Utvecklingssekreterare
jenny.hagerklint@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Socialdepartementet - Att göra anmälningar som gäller barn sökbara **STK-2020-1363**

Sammanfattning

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Socialstyrelsens rapport *Att göra anmälningar som gäller barn sökbara*. Utredningens förslag är att anmälningar som gäller barn ska kunna sparas på ett sökbart sätt. Under utredningstiden har inget framkommit som talar för ett starkt behov att registrera anmälningar som gäller unga som fyllt 18 år. Att söka bland anmälningar och förhandsbedömningar är alltid en potentiell integritetskränkning för den det berör, men det är tillåtet redan idag för socialnämnden att ta del av dessa handlingar när det är relevant för deras arbete.

Socialnämnden har det yttersta ansvaret att skydda barn från att fara illa. Vid en eventuell lagändring underlättas socialnämndens arbete med att ta del av dokumentation om individen om den har förekommit tidigare hos nämnden. Som en följd av detta kan konsekvenser för samhället bli att kostnaderna blir lägre då insatser kan sättas in i ett tidigare skede. Remissen har skickats för yttrande till arbetsmarknads- och socialnämnden.

Förslaget är att ställa sig positiv till utredningens förslag. Utredningens förslag stärker barnrättsperspektivet och stärker skyddet för barn genom att socialnämndens möjligheter att tidigt uppmärksamma barnets livssituation blir enklare. Socialnämnden har ett omfattande ansvar att uppmärksamma och skydda barn som far illa. Den föreslagna regleringen ger nämnden bättre möjlighet att söka efter anmälan och förhandsbedömning på ett träffsäkert sätt, vilket bedöms ge fördelar för den personliga integriteten.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner förslag till yttrande och skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- Att göra anmälningar som gäller barn sökbara
- Remiss från Socialdepartementet - Att göra anmälningar som gäller barns sökbara
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210111 Remiss från Socialdepartementet Att göra anmälningar som gäller barn sökbara

- Förslag till yttrande Remiss från Socialdepartementet Att göra anmälningar som gäller barn sökbara
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 201217 § 375

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-01-11

Kommunstyrelsen 2021-01-13

Beslutet skickas till

Socialdepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Ärendet

Malmö stad har av Socialdepartementet fått möjlighet att lämna synpunkter på Socialstyrelsens rapport *Att göra anmälningar som gäller barn sökbara*. Remissen har skickats för yttrande till arbetsmarknads- och socialnämnden.

Socialstyrelsens uppdrag består av två delar. Dels att analysera de rättsliga förutsättningarna för socialtjänstens behandling av personuppgifter vid anmälningar om misstanke om att barn far illa som inte leder till utredning, dels att lämna förslag på de författningsändringar som är nödvändiga för att hålla sådana anmälningar sökbara. En tidig avgränsning som gjordes i uppdraget är att Socialstyrelsen utgått ifrån att det förslag som ska tas fram ska innebära möjlighet att hålla anmälningarna sökbara inom den socialnämnd anmälningarna inkommer till, inte att hålla anmälningar sökbara på en nationell nivå.

Regeringens nationella samordnare Cecilia Grefve har som ett av tio förslag till regeringen framfört behovet av ledning kring vilka möjligheter socialnämnden har att hålla anmälningar om oro för barn sökbara utan att det strider mot regler om personuppgiftsbehandling, mot bakgrund av att frågan är central för barns skydd. Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tidigare lyft att anmälningar om oro för barn som inte lett till en utredning hos socialnämnden vanligen inte hålls ordnade på ett sökbart sätt hos socialtjänsten. Detta till följd av reglerna om personuppgiftsbehandling i socialtjänsten, vilket innebär att det kan vara svårt att beakta tidigare inkomna anmälningar. I SKR:s handlingsplan ”Stärkt skydd för barn och unga” framhålls vikten av att en lagändring sker så anmälningarna kan hållas sökbara.

Remissinstansens yttrande

Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i de slutsatser som dras i rapporten och ställer sig positiv till samtliga förslag som rapporten lämnar.

Socialnämnden har det yttersta ansvaret att skydda barn som far illa och nämnden bedömer att förslagen ger nämnden möjlighet att kunna identifiera fler av de barn som behöver skydd och stöd. Den föreslagna regleringen ger också nämnden bättre möjlighet att söka efter anmälan och förhandsbedömning på ett träffsäkert sätt, vilket bedöms ge fördelar för den personliga integriteten.

Utredningens huvudsakliga innehåll

Socialnämnden har ett utökat ansvar för både barn och unga men anmälningsskyldigheten gäller enbart barn. Utredningens förslag är att anmälningar som gäller barn ska kunna sparas på ett sökbart sätt. Under utredningstiden har inget framkommit som talar för ett starkt behov av att registrera anmälningar som gäller unga som fyllt 18 år. Utredningen menar att kommuner visserligen har lyft skyldigheten att vid behov omhänderta unga enligt Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) men samtidigt har kommuner framhållit att unga som omhändertas efter 18 års ålder måste ha stora behov och att anmälan i det fallet borde vara tillräckligt allvarlig för att inleda en utredning. Det uppgavs att de flesta som omhändertas efter 18 års ålder tidigare har utretts av nämnden, vilket innebär att personakt redan finns upprättad. Förslaget inkluderar även förhandsbedömningar.

Den förhandsbedömning som gjorts (skyddsbedömning samt beslut om att inte inleda utredning) menar utredningen kan bidra till en mer fullständig beskrivning av den enskildes förhållanden. Om en anmälan exempelvis bedömts som grundlös eller familjen framfört att de anser den vara falsk så kan det vara viktigt att förhandsbedömningen där detta dokumenterats framgår tillsammans med anmälan i register. Eftersom det är en låg tröskel för anmälningsskyldigheten är det viktigt att kunna se anmälan i sitt sammanhang så långt det är möjligt. Kommuner som deltagit i hearing och intervjuer har tydligt uppgett att när de söker efter en anmälan som inte lett till utredning så vill de veta allt om vem som anmält och hur bedömningen genomfördes vid det tidigare tillfället eftersom allt kan vara relevant i den nya bedömningen. Som nämnts tidigare kan det även vara så att detta bidrar till att ge en mer fullständig bild av den enskildes personliga förhållanden.

Enligt utredningens bedömning ger den befintliga sekretessregleringen ett väl avvägt skydd för både enskilda och allmänna intressen i nu aktuellt avseende. Det behöver inte införas någon ny regel i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Däremot bör det införas en särskild gallringsfrist på tre år för sammanställningar över anmälningar och förhandsbedömningar som gäller barn.

Om en ny anmälan som inte leder till utredning förs in i en sådan sammanställning bör det inte leda till att gallringsfristen för befintlig personakt förlängs. Utifrån principen om lagringsminimering i dataskyddsförordningen är det viktigt att uppgifter inte sparas längre än det finns behov av att ta del av uppgifterna för de avsedda ändamålen. Om det visar sig finnas behov av att spara anmälningarna och förhandsbedömningarna lika länge som andra sammanställningar och som personakter är gallringstiden möjlig att se över, exempelvis i samband med en översyn av reglerna om personuppgiftsbehandling i socialtjänsten. Den föreslagna regleringen innebär ingen ny möjlighet att samla in personuppgifter utan avser handlingar som redan förvaras hos socialnämnden och som handläggare i nämnden bör söka bland vid en bedömning av om utredning ska inledas ifråga om barn och unga. En fördel utifrån integritetssynpunkt är att regleringen kan förväntas leda till en mer precis hantering av integritetskänsliga uppgifter om socialsekreterarna istället för att bläddra i en pärm innehållandes uppgifter om många barn och familjer kan söka på personnummer eller namn. För många personer innebär hanteringen idag tvärtom stora risker för onödiga intrång i den personliga integriteten.

Att söka bland anmälningar och förhandsbedömningar är alltid en potentiell integritetskränkning

för den det berör, men det är tillåtet för socialnämnden att ta del av dessa handlingar redan idag när det är relevant för deras arbete. Socialnämnden har det yttersta ansvaret att skydda barn från att fara illa. Sammantaget innebär den föreslagna regleringen fördelar både för den personliga integriteten och för barns rätt till skydd och stöd och är därför att anse som proportionerlig.

Konsekvenser för kommunen

Vid en eventuell lagändring underlättas socialnämndens arbete med att ta del av dokumentation om individen om den har förekommit tidigare hos nämnden. Som en följd av detta kan konsekvenser för samhället bli att kostnaderna blir lägre då insatser kan sättas in i ett tidigare skede. Som ett exempel av att göra anmälningarna sökbara ges nämnden möjlighet att vid en ny anmälan upptäcka de fall där barn kan fara illa och tidigare anmälningar finns, men där inte det har lett till utredning. Som tidigare nämnts i rapporten om barn som lever med försummelse eller våld ofta är utsatta under längre tid under sin uppväxt vilket inte alltid är tydligt utifrån enskilda anmälningar. Förslaget innebär att socialtjänsten får ökade möjligheter att identifiera de barn som behöver insatser för att sätta in rätt resurser och i förlängningen undvika skada eller i värsta fall död.

Att anmälningar som rör barn bör göras sökbara har även SKR framfört som angeläget. Ett PM skickades 2016 till Socialdepartementet om behovet av en lagändring. I PM:et framfördes att socialnämnder ska ges en rimlig möjlighet att tidigt uppmärksamma de barn som är föremål för upprepade anmälningar. Det är viktigt både ur ett barnperspektiv men också ur ett samhällsperspektiv att identifiera och uppmärksamma barn så tidigt som möjligt för att förebygga att de inte far illa och medför i sin tur att kostnader kan förhindras i samhället men framför allt att lidande för barnet kan minskas och ge förutsättningar för en trygg och säker uppväxt. Förslaget till författningsbestämmelser innebär inte att någon ny skyldighet åläggs kommunerna. Utredningen bedömer inte att de föreslagna bestämmelserna innebär någon inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Lagförslaget innebär ingen skyldighet att upprätta nya register och uppdatera funktionen i verksamhetssystemen. Utifrån förslaget får kommunerna en möjlighet att upprätta digitala eller manuella register.

Konsekvenser för barn

För en del barn kan det vara avgörande att socialnämnden kan se tidigare anmälningar och bedömningar som gjorts av dessa för att nämnden ska upptäcka barnets behov av skydd. Att säkerställa barnets rätt till skydd väger, enligt utredningens uppfattning, tyngre än både barns och vuxnas integritet i den utsträckning föreslagen reglering innebär en försämring av skyddet för den personliga integriteten. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att det här förslaget i sig inte innebär att de barn som behöver skydd får det. För att barnen ska få skydd är det en förutsättning att socialnämnden genast inleder utredning när det behövs och att barnen får adekvata insatser utifrån sin situation. Förslaget kan endast förväntas öka möjligheten att identifiera barn som kan behöva socialnämndens skydd. Förslaget kan öka möjligheten att följa upp socialtjänstens verksamhet i förhållande till barn. Idag är det i många kommuner svårt och tidsödande för nämnden att följa upp vilka barn som anmäls. För att kunna följa upp att barnkonventionens rättigheter efterlevs är det enligt barnrättskommittén viktigt med datainsamling och analys. Vilket även kan inkludera att följa upp jämställdhetsperspektivet, exempelvis hur antalet unika barn som anmäls fördelar sig på kön och om det finns omotiverade skillnader i hur anmälningarna bedöms och vad de leder till.

Stadskontorets bedömning

Förslaget är att ställa sig positiv till utredningens förslag. Utredningens förslag stärker

barnrättsperspektivet och stärker skyddet för barn genom att socialnämndens möjligheter att tidigt uppmärksamma barnets livssituation blir enklare. Socialnämnden har ett omfattande ansvar att uppmärksamma och skydda barn som far illa. Den föreslagna regleringen ger nämnden bättre möjlighet att söka efter anmälan och förhandsbedömning på ett träffsäkert sätt, vilket bedöms ge fördelar för den personliga integriteten.

Ansvariga

Heléne Norberg Direktör

Magdalena Bondeson Sektionschef

Andreas Norbrant Stadsdirektör